

Sterke libellentrek over Zeeland

J. C. WEDTS DE SWART.

Op donderdag 3 juni jl. beleefde Zeeland zijn eerste zomerse dag met temperaturen die een waarde bereikten van 25° C, nadat van eind mei tot en met 2 juni het droog en eveneens zonnig weer was geweest, waarbij het kwik tot 20 à 22° C opliep. Dit alles bij een matig oostelijke wind.

Op de derde dag van die eerste zomermaand was ik 's morgens in de bossen van het kasteel „Ter Hooft”, gelegen aan de westzijde van de stad Middelburg. Het viel mij toen al op dat zich boven het water van de grote vijver veel libellen ophielden. Ik schatte het aantal dat vlak boven het wateroppervlak vloog op circa 50 exemplaren. 's Middags was ik met mijn zoontje en dochter in het zwembad te Middelburg, gelegen aan de zuidwestzijde van genoemde stad, aan het kanaal door Walcheren. De kanaaldijk houdt daar abrupt op. Deze ca. 5 km lange dijk is vanaf Vlissingen tot aan Middelburg begroeid met ettelijke tientallen jaren oude bomen en grote meidoornstruiken, die een vrijwel aaneengesloten haag vormen.

Het viel ons plotseling op — het zal half drie geweest zijn — dat er vrij regelmatig libellen overkwamen, die bij nadere beschouwing vanaf de in noordoostelijke richting lopende dijk kwamen.

Een nader onderzoekje bracht aan het licht dat zich een vrijwel onafgebroken stroom libellen in de beschutting van de dijkbegroeiing tegen de straffe noordoostenwind voortbewoog. Als miniatuur helikoptertjes trokken ze over ons op slechts één à twee meter hoogte.

Deze trek leek veel op de gestuwde trek van vogels die in het najaar langs de Delta werken en de kust — uiteraard dan in zuid-

westelijke richting — voorkomt en die ik destijds uitvoerig beschreven heb (Natura okt. 1965). De insecten vlogen zowel solitair als in groepjes van 2 tot 8 exemplaren, doch verscheidene keren namen wij ook 8 tot 13 exemplaren tegelijk waar.

De dieren vlogen onverstoord heel laag over het drukke gespetter en gejoel van het zwembad in noordoostelijke richting verder. Nu en dan telde ik 30 exemplaren per minuut!

Ook mijn echtgenote zag diezelfde middag in onze tuin, gelegen op ca. 2 km afstand van onze waarnemingspost (ten noorden ervan), geregeld libellen overvliegen, in een wat men zou kunnen noemen: „breedfront-trek”. Ook deze dieren vlogen vastberaden in noordoostelijke richting.

Later vernam ik van verscheidene personen, onder andere van gemeenteraadslid W. Gabriëls te Westkapelle, dat zich in deze plaats, die minstens 13 km ten noordwesten van Middelburg is gelegen, ook veel libellen hadden opgehouden, zowel boven de kreken vliegend (de kreken zijn gevuld met brakwater) als langs de zeedijk.

Van de gebroeders J. P. C. en C. J. Boot, resp. wonende in Haamstede en in Burgh op Schouwen en Duiveland vernam ik dat diezelfde dag eveneens een libellen-„invasie” had plaats gevonden. Zowel schriftelijk als mondeling deelden zij mij — kort samengevat — het volgende mede:

„In de morgen van donderdag 3 juni jl. omstreeks 11 uur begon langzaam maar zeker een stroom van libellen vanuit het zuiden komend over het strand en de zeedijk de westhoek van Schouwen en Duiveland binnen te vliegen. Natuurlijkehebbers hadden weldra in de gaten dat het hier om duizen-

den en nog eens duizenden van deze insecten ging. Ze vlogen op enkele meters hoogte over de velden om hier en daar op boom of tak neer te strijken. Die exemplaren die op grotere hoogte vlogen, liepen de kans dat ze het slachtoffer van de meeuwen werden. De intocht ging de hele dag door, totdat in de namiddag een opkomende onweersbui met wat regendruppels een eind maakte aan deze invasie". Precies hetzelfde constateerde ik ook te Middelburg, ook daar maakte dezelfde bui die in de namiddag uit het oosten opkwam, zover ik heb kunnen waarnemen, een einde aan de zeer sterke trek.

Gebleken is, aldus de heer J. P. C. Boot, dat het hier om *Libellula quadrimaculata* ging, hetgeen zoveel betekent als „viervlek-kige libel". Het is in de geschiedenis van Schouwen, zover hem bekend, nog niet zo dikwijls voorgekomen dat deze soort in een dergelijke massale hoeveelheid binnentrok. Het is namelijk een „trekker" die in hoofdzaak van muggen leeft. De larven worden geboren in zoetwater-meren, doch waar deze

libellen vandaan zijn gekomen is een raadsel. Op de zeedijk was de trek zo hevig dat veel exemplaren zich te pletter vlogen op de voorruiten van auto's, die de dijk bereden. Tot zover de reacties van de beide broers. Inderdaad is het raadselachtig waar deze grote trek van *Libellula quadrimaculata* vandaan gekomen is. Zoet water is er in Zeeland zeer weinig. Ook het kanaal door Walcheren waarlangs ik, zoals boven beschreven, een flinke trek waarnam, is met zout water gevuld. Hoewel het bekend is dat ook kleine zoetwaterplassen onder bepaalde omstandigheden een flinke geboortegolf van deze soort kunnen veroorzaken, is het niet ondenkbaar dat de insecten uit België of zelfs uit Frankrijk afkomstig zijn geweest. Mochten er daarom lezers zijn die aanvullende gegevens kunnen verschaffen uit het gebied ten zuiden van Walcheren, dan zou ik dat op hoge prijs stellen. Misschien komen we op die manier op het spoor, en uiteindelijk op de bron(nen) van deze grote invasie.

Het Lepelaarsgat, een vogelreservaat in de Biesbosch

T. LEBRET.

De Biesbosch is tot in de twintiger jaren het domein geweest van jagers en vissers. Twee Dordtse ornithologen, Dr. C. Eykman en Dr. W. H. van Rhijn, begonnen in die jaren waarnemingen te doen en in de dertiger jaren gingen Dordtse en Rotterdamse NJN-ers op wat groter schaal gegevens verzamelen. Het uiterste zuidwesten van de Biesbosch, de Bovenste en Benedenste Beversluisplaat met omgeving, werd relatief weinig bezocht. De oevereigenaren, meestal waterschappen, weigerden in overleg met de

waterwildjagers praktisch iedereen de toegang. Ook het afpalingsrecht van de twee eendenkooien op de Beversluisplaten droeg ertoe bij, dat dit deel van de Biesbosch weinig verstoring ondervond in vergelijking met de Brabantse en de Sliedrechtse Biesbosch. Maar veruit het rustigste deel was altijd het gebied van slikken, biezen- en rietgorzen tussen de Beversluisplaten en de Nieuwe Mervede, waar het afpalingsrecht van de eendenkooien voor absolute rust zorgde. Daar dit gebied in het laatst van